

**VÝCHOVNÉ SITUACE VE ŠKOLE: KAZUISTIKY, ANALÝZA A
INTERPRETACE
seminář 1
19. 2. 2024**

1. Požadavky pro udělení zápočtu z předmětu

- účast v seminářích minimálně 80 %; (účast v distančně vedené výuce znamená odevzdání úkolu);
- průběžná příprava na semináře (čtení textů z odborných časopisů, sledování filmů apod.);
- v druhé polovině semestru (nejpozději do 15. 4. 2024) předložení pracovního portfolia s vypracovaným **portfoliovým úkolem** ke SZZ v elektronické formě.

Postup vypracování portfoliového úkolu:

- 1. krok:** Na základě svých zkušeností popište nevhodné/problémové chování žáka/žáků – aktéry, průběh, podmínky ... co se stalo?
- 2. krok:** Analyzujte možné příčiny takového jednání... proč se to stalo?
- 3. krok:** Uveďte řešení situace, které jste zažil/a jako žák/žákyně, student/studentka, učitel/učitelka. K uvedenému řešení zaujměte stanovisko. Navrhněte Váš vlastní způsob řešení a zdůvodněte ... jak byla situace řešena/ jak mohla být řešena?

Literatura:

povinnost vyjít z 5 titulů (dle vlastního výběru)

Rozsah:

úvodní strana + 2 strany textu + závěrečná strana (4 strany)

- v termínu 25.3.2024 se nekoná prezenční, ale distanční výuka (student zpracovává rešerši článků s časopisu Komenský a zpracovává svůj portfoliový úkol

2. Východiska předmětu

- náplní bude reflexe nevhodného/nežádoucího/neadekvátního chování (zejména) žáků. Z hlediska závažnosti rozlišujeme různé typy nežádoucího chování – od vyrušování po závažné porušování školního řádu: šikana, abusus návykových látek atd.
- budeme pracovat s vaší zkušeností, ale budeme se také opírat o relevantní teoretické zdroje. Společně budeme sdílet své názory na kazuistiky, videa, texty související s obsahem předmětu.

3. Výchova? Výchova. Výchova!

- v předmětu budeme akcentovat výchovnou složku učitelské profese, která je od vzdělávací neoddelitelná. V angličtině jeden pojem **education** – zastřešuje obojí. Z latiny educatio (výchova) a eruditio (vzdělávání). U nás a v Německu se držíme toho latinského rozdělení, což by mohlo vyvolat zdání, že na výchovu rezignujeme, ale tak to není.

Definice výchovy

- Klasická definice výchovy: proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji. (např. Pedagogický slovníku autorů Průcha, Mareš, Walterová, 2008)

- Radim Palouš (1991, s. 53) definuje výchovu následovně: Výchova je záměrné a soustavné působení lidského jedince (vychoovatele) na druhého jedince (chovance), které vede ke vzniku relativně trvalých změn v chování a prožívání toho druhého jedince.

- Jiří Pelikán (1995, s. 36) Výchova je cílevědomým a záměrným vytvářením a ovlivňováním podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimulujícími jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností.

Zamyslete se (skupinová práce):

- Co mají tyto definice společné
- Která z uvedených definic vám nejvíc vyhovuje? Proč?
- Uveďte vlastní vymezení výchovy, co je její podstatou podle vašeho názoru? Oprostěte se od učebnicových definic.

Další možné pojetí

- 1. Formální výchova zahrnuje působení škol či jiných odborných vzdělávacích zařízení. Dokončení tohoto vzdělání je potvrzeno příslušným vysvědčením, dokladem.
- 2. Neformální výchova zahrnuje cílené a strukturované aktivity člověka, které probíhají mimo vyučování, tzn. ve volném čase. Mohou, ale nemusí, být zakončeny nějakým dokladem.
- 3. Informální výchova obsahuje učení záměrné, cílené, ale i zcela nahodilé v běžných životních situacích. Souvisí s nejširším výkladem pojmu výchova, zahrnuje i formativní působení vlivu prostředí.

K zodpovězení:

- Který z typů výchovy podle vás nejvíce ovlivňuje člověka? Svůj výběr zdůvodněte.

4. Literatura doporučená k zpracování portfoliového úkolu a pro práci v semináři

Doporučené texty z časopisu Komenský

Archiv časopisu je dostupný zde: <http://www.ped.muni.cz/komensky/predesle-rocniky>

Číslo 02, listopad 2012

- ⇒ Michal Rigel: Vývoj kázeňských postihů na školách v českých zemích aneb Vyhání metla děti z pekla? 12–16.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě II: Když učitelé hrají přesilovku, 17–20.

Číslo 03, březen 2013

- ⇒ Jarmila Bradová: Rodiče vítání: Se Zdeňkem Slejškou o otevírání škol rodičům a rodičů školám, 5–11.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě III: Když moc cirkuluje po třídě, 21–23.

Číslo 04, květen 2013

- ⇒ Kateřina Lojdová: S Eliškou Sokolovskou o inkluzivním vzdělávání, speciálním školství a tom, co je fér, 5–8.
- ⇒ Aleš Máchal: O některých mýtech v environmentální výchově, 9–13.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě IV: Když nastane tahanice, 28–31.
- ⇒ Zuzana Šalamounová: V kůži někoho jiného, 32–35.

číslo 01, září 2013

- ⇒ Jarmila Bradová: Hledání logiky ve výchově bez trestů. S Václavem Martinem o školní nekázní a nelogičnosti trestání, 5–10
- ⇒ Alena Chládková: Jak na problémové chování žáků? Nechme se inspirovat Finskem. 24–27.

Číslo 03, březen 2014

- ⇒ Veronika Rodriguezová: S Jaroslavem Provazníkem o umění ve výchově a bezpečí dramatické hry, 6–9.

Číslo 01, září 2014

- ⇒ Martina Svobodová: Zmizelí sousedé, s. 33

Číslo 02, prosinec 2014

- ⇒ Kamil Kopecký, René Szotkowski, Denis Gibadulin: Kyberšina, sexting a rizikové seznamování českých dětí v prostředí internetu, s. 10

Číslo 01, září 2015

- ⇒ Jan Hauk: Spolupráce škol a orgánu sociálně-právní ochrany dětí, s. 55

Číslo 02, prosinec 2015

- ⇒ Eva Dittingerová: Co se dá naučit v Muzeu romské kultury, s. 50

Knihy a publikace

- Cangelosi, J. S. (1994). *Strategie řízení třídy : jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. Praha: Portál.
- Bréda, J., Čapek, R., Danfová, E., Kendíková, J. (2017). *Třídní učitel jako kouč*. Praha: Raabe.
- Divoká, J. et al. (2017). *Jak podpořit dítě s problémovým chováním ve škole*. Praha: Pasparta.
- Holeček, V. (2001). *Aplikovaná psychologie pro učitele*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
- Kopřiva, P., Nováčková, J., Nevolová, D., Kopřivová, T. (2008). *Respektovat a být respektován*. Bystřice pod Hostýnem: Spirála.
- Neil, A. S. (2013). *Summerhill. Příběh první demokratické školy na světě*. Praha: Peoplecomm.
- Robinson, K. (2013). *Ve svém živlu*. Brno: BizBooks.

- Rogers, B. (2015). *Classroom behaviour: a practical guide to effective teaching, behaviour management and colleague support*. Los Angeles: SAGE.
- Seligman, M. (2014). *Vzkvétání. Nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody*. Příbram: Jan Melvil Publishing.
- Smetáčková, I. (2006). *Gender ve škole. Příručka pro budoucí i současné učitelky a učitele*. Praha: Otevřená společnost.
- Svoboda, J., Jochmanová, L. (2015). *Krizové situace výchovy a výuky*. Praha: Triton.

Úkol na druhý seminář – 26. 2. 2024

Úkol na 2. seminář bude zadán e-mailem v průběhu týdne

Přečtěte si text:

Létalová, J., Jelínek, J. (2019) *Výchova v práci učitel: Pohled studentů Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity*. Brno: Časopis Komenský. Přístupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/vychova-v-praci-ucitele-pohled-studentu-pedagogicke-fakulty-masarykovy-univerzity>

Reflektujte a konfrontujte svůj názor s přečteným textem. K přečtenému textu sepište teze (max. 0.5 strany), s kterými budeme pracovat v následujícím semináři.